

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se račun po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prestop, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu, ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Noročnine, reklamanje in oglaš sprejemamo v uredništvu ulice Molino pišcolato št. 5, II. nadst. Naročnine in oglaš je plačevati levo Trst. Odprta reklama tije so preste politične.

EDINOST
Ishaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob četrkih, petkih, sobotah in nedeljah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3.—, 4.50 za pol leta 6.—, 9.— za vse leto 12.—, 18.—. Naredbine je plačevati naprej za narobne brez priložne naročnine se uprava se zira. Puznične številke se dobivajo v prodajalnici tobaka v Trstu po 3 nvt. izven Trsta po 4 nvt.

V znamenju narodnosti.

Politiški dogodki v Avstriji se vrše po zakonih neizprosne logike in v novejši čas neverjetno naglico. Dogodki se vrhovitajo tako, in se vrsté posamične faze političnih in narodnih bojev tako urno jedna za drugo, da kar jemlje sapo državlnikom, da siromaki niti ne moreje slediti, — kame-li, da bi prednjačili, kakor bi trebale — in me-rajo gledati, vsi zasepljeni, za bežečimi dogodki.

Gori na višini je stal voz sedanjo dobe pre-sinjajoče ideje. Avstrijski državniki so si domiš-ljali, da nima drugega važnejega posla, nego da nadevljeje zavore na kolesa in pokladajo kamenje in cokolje pod kolesa tega voza, pod kolesa velike ideje. Niti mislili niso na to, da opravljaje najne-hvaležnejše delo, da se naravnost smešni v svojem trudu in prizadevanju. Kakor se vrste dan za dne-vcem, teden za tednom, leto za letom, pe večnih zakonih stvarstva, kakor beši čas, ne mené se za želje in težbe redov; kakor je ni sile, ki bi mogla zaustaviti časa kolo, vrteče se dalje in da-lje po večni peti sveji: tako se razvija tudi življe-nje narodov pe zakonih logike in narave.

Nekoliko časa se pač zadržavali vez geri na višini, a še to jim je bilo možno le vsled dejstva, da kolesa niso bila še dobre namazana, ker ideja še ni dozerela. Sedaj pa je jel drviti voz niz-dolu, zavradačem se smabnila reke in v zadregi in zbegani zro za bežečim vozom.

To je slika sedanjih narodnih bojev v Av-striji. To gibanje je elementarne in se ne da zau-staviti. Strujo temu gibanju je pač možno urediti, zaustaviti je — nikdar! Tu je obnemogla človeška sila.

Pristna slika te obnemoglosti je ministerstve Gautscheve. V dejstvu, da ni mislilo na urejevanje narednih razmer, ampak le na — odlašanje, v tem dejstvu je ključ za tolmačenje popolne sterilnosti dobe vladanja Gautschevega. Nekoliko časa je pač tekel za vozom, prežé na ugodni trenotek, da bi se svojo roko posegel v kolo, ali kolo se vrtilo dalje neizprosno logiko v — znamenju narodnosti.

Razmere se razvijaje dalje, v deželnem zboru češkem se bijejo ljuti boji, a vlada je — kakor kažejo dogodki — povsem brez upliva na razvoj stvari. V rečenem zboru se je bil ljut boj o vpra-

šanju: da-li naj se prične razprava o adresi na krono, ali ne?! Nemci se pošiljali v areno vse svoje uplive, da bi preprečili razpravo, Čehi pa so proglašali kakor cenditio sine qua non, da tudi deželni zbor češki pošlje pred najvišji prestol svojo adresse, svoj program. Obveljala je volja Čehov. Vlada bi bila gotovo rada ustregla Nemcem iz več nego jednega razloga. V prvo so jej trn v peti državna opravna vprašanja, v drugo jo srce samo vleče na nemško stran, v tretje se boji po pravici, da se v državnem zboru zopet prične divji obstrukcijski ples, ako Nemci ozloveljeni zapuste deželni zbor češki. In vendar ni mogla vlada preprečiti razvoja, ki jej gre jako navskriž. Da, v poslednji čas se dozdeva, da vlada nima ni veliko energije, da bi naravnost povedala svojo željo. Kar križem rek pričakuje zvršetka v deželnem zboru češkem.

Ona stoji križem rek, toda stvari se razvi-jajo dalje. Položaj ministerstva Gautschevega je danes najneugodnejši in neki list trdi celo, da so temu ministerstvu dnevi šteti, ker ni znalo pridobi-ti Nemcev, pač pa je pahnilo od sebe Čeha. No, dotični list se je menda nekoliko zaletel [pred do-godki, ker je gotovo, da se skoro snide državni zbor?! Še le potem, ako se ponesreči ta zadnji poskus, se nam približati drugi dve možnosti: ali razpuščenje državnega zbora in nove volitve, ali pa — absolutizem.

Viharjev nam je pričakovati vsakako. Pa-stimo barenu Gautschu, da se sam pripravi na te boje kakor ve in zna, in na morebitni častni — odhod. Mi moramo misliti na-se! Mi moramo biti na jasnem, kako nam je vstopiti v te boje! Ali, ako hečemo priti na jasno glede taktike in načina vojevanja, moramo biti najprej na jasnem gledé stvari teh bojev, moramo vedeti, katera bode go-nilna moč v teh bojih?! Tu pa ne treba ni-kakega ugibanja; kdor ni na jasnem v tem pogledu, ta je spal do sedaj. Povodem sedanjim bojem v Avstriji je narodno vprašanje in logično: bližnji boji se bodo bili za način rešenja tega vprašanja! Tu imamo direktivo tudi mi!! Tudi mi se moramo — vsi, brez razlike političnega mišljenja — pripraviti za te boje v znamenju narodnosti!! Iz nas ne govori narodni šovinizem in tudi ne zahtevamo mi, da bi postali Slovenci sami slepi narodni arditelji! Toda zapomnimo si: ako bi bili

toliko nespametni, da bi hoteli zatajevati prav se-danjih bojev, in da ne bi se hoteli organizovati, kakor zahteva ta prav, zgodi se nam prav gotovo, da bodo dogodki hiteli k svojemu naravnemu zaključku: preko nas in brez nas. In potem bode prepozno.... Jasneje pač ne morejo kazati sedanji dogodki, kako so se motili oni rejaki naši, ki so bili uver-jeni že pred par leti, da je možno, pustivši na strani narodno vprašanje, zapričeti borbo le po verskih in političnih načelih! Mi smo jim oporekali takrat najodločneje, a danes vidijo sami, da pot do ukupnega katoliškega centra, brez razlike narodnosti, ne bo odprta, dokler ne spravimo s peto narodnega vprašanja. Mi n. pr. nismo bili med tistimi, ki so se zgražali nad nemškimi kon-servativci, ko so začeli delati narodne skoke. Opo-zarjali smo jih pač na nevarnost, ki preti kon-servativni stvari, ako se definitivno ločije od Slo-vanov. Teda obsojali jih nismo, ker vemo, da se tudi oni ne moreje odtegniti plovenju narodne ideje. A ti konservativci zastopajo narod, ki nima zahtevati ničesar več v narodnem pogledu; k večjemu le narodne privi-legije in hegemonijo!! A kako naj bi si mi, ki imamo zahtevati še malene — vsega, za-tiakali oči pred potrebo sedanje dobe, pred pravjo sedanjih bojev, pred spoznanjem o cilju in svrhi tem bojem?! Blizaje se odločilne bitke za rešenje narodnega vprašanja v Avstriji. Čim smo uverjeni o tem, meramo si tudi izbrati pravi bojni klic. Svojedebne je bilo mnogo prepira v Slovencih tudi o tem, kaj da je važneje: vera ali narodnost? Tak prepir bi bil danes nezmyseln. Nam vsaj je važno — oboje. Pameten politik pa ne gleda samo na to, kaj je važneje, ampak za-stavlja roke vsikdar tam, kjer je nevarnost naj-akutnejša.

Tako sterimo tudi mi! Ker se pripravljaje odločilni boji za rešenje narodnega vprašanja, ker vse druge narodnosti zapostavljaje politička in celo ekenomiškega vprašanja, da bode megla uveljaviti vse svoje sile v tem velikem boju, je dolžnost tudi sam maloštevilnim Slovencem: da sklenemo svoje vrste v ljubezni do svojega rodu in v skrbi za njega obstanek in da sme z druženi v trdnem falangu za predstojede boje v znamenju svoje narodnosti!

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poalevenil Pečravske.

Nekdo mu je pripovedoval, kake urno vezi „luftmašina“, nekdo drugi mu je kričal, da si mora kupiti škornje, ne pa zapiti denar. Pozneje ga je še nekdo drugi prijel za roke ter ga nesel v hlev. Teda kdo? Ovčar ni vedel. Jedno pa je bilo go-tovo, da se je vrnil pozno demev, ne imaječi niti groša.

Gospodinja ga niti videti ni hotela. Polž pa je kimal z glavo ter dejal:

„Oj, ti, ti!.. Nikdar si ne prihraniš ničesar, ker slodej sedi v tebi ter te peha v malopridno družbo.“

Na tak način si Ovčar ni kupil novih škorenj. Za to pa je za teden pozneje dobil dar, o katerem se mu niti sanjalo ni nikdar.

Bil je deževen septembrov večer. V meri, ka-kor je ugašal dan, pokrivalo se je nebe z novimi

plastmi oblakov, čimdalje niše segaječih, čimdalje bolj razdrapanih in turebnih. Lesovi, griči, vas, celo pleti pri hišah so se raztapljali v sivkasti, vlažni preponi, razsevajeci dež, gest in droben, tako droben, da je vse premešil. Bilo ga je polne v zemlji, ki se je razmešila kakor zamešano testo; polno na peti, kjer se je zbiral v kalne studence; polno na dverišču, kjer je tveril temne kaluže. Na-močile so se žajim strehe in stene keč, dlaka ži-valij, obleka in celé človeške duše.

V Pečrvi koši so pripravljali večerje; nihče pa ni bil dobre volje. Gospodarju se je zdehalo, gospodinja je bila jezna, fanta zaspana in celé Magdalena se je obračala belj okrao, nego na-važno. Pogledovali so na ognjišče, kjer se je po-lagoma kahal krepir, pa na dver, skozi katere bi imel ustopiti Ovčar, ali na okna, za katerimi je bilo slišati pljuskot dežja, padajočega iz oblakov višjih, nižjih in najnižjih, od vseh peslopjij, od vseh venedih listev, stroh, sten in šip. Včasih se je njih odmev zill v jednega samega in tedaj se ti je zdele, da nekdo gre.

Med tem so saškripljala vrata v vežo.

„Matija“, je zamomljaj gospodar.

Matija vendar ni ustopil. Namesto tega pa je bilo čuti tipanje roke, praskajoče po steni, ka-kor bi kdo ne megel najti vrata v sebe.

„Ali je oslepel ali kaj?“ je rekla gospodinja ter odprla vrata.

V veži je stal nekdo, toda ne Matija; nekaj nevisokega, debelega, zavitega v premečeno plahto. Gospodinja se je umaknila in tedaj je padel v vežo blesk ognja in v gerajem predoru plahte se je po-kazalo človeško lice medene, zakajane barve, s kratkim nosom in poševnimi očmi, katere je bilo komaj opaziti pod gestimi trepanvicami.

„Hvaljen bedi Jezus Kristus!“ se je oglašil izped plahte hripov glas.

„To si ti, Zofija?“ je vprašala začudena go-spodinja.

„Jaz som!“

„Ustopi urne, da ne pride mraz v sobo.“
(Pride še).

Deželni zbor istrski.

IX. seja dne 10. februarja 1898.

(Dalje.)

Posl. dr. M. Trinajstić je nadaljeval in zaključil svoj govor:

Tudi naš deželni odbor je hotel kreniti na pot, na katero kažete tem predlogom. On ni hotel vsprejemati, kako li reševati hrvatske spise, uložene v tem jeziku, ali na opetovane pritožbe od strani naše rodne občine vrbiške, napotjen je bil od upravnega sodišča, da mora ne le vsprejemati, ampak tudi reševati spise, uložene v tem jeziku. S tem so bili poučeni prijatelji predlagateljevi in tudi on sam, da je hrvatski jezik deželni jezik, ako jim je še trebalo takega ponka. Toda dozdeva se mi, da se je še pozabilo na to. Pred malo dnevi smo doživeli, da gospod predsednik ni hotel vzeti v svoje roke dveh prosej, kateri sta mu v imenu prosilcev izročila moja tovariša, gg. Spiačić in Mandić, in to iz jedinega razloga, ker sta bili napisani v hrvatskem jeziku. Ko pa se je radi tega predložila interpelacija na c. kr. vlado, ni dopustil g. predsednik, da se lista prečita in se je skrnil za Njegovo Veličanstvo, kakor da bi Nj. Veličanstvo moglo odohravati kršenja tako važnih zakonov, kakoršni se državni temeljni zakoni. (Posl. Spinčić: Živio!)

Doživeli smo žalibeg, da tudi visoka c. kr. vlada ne spoštuje jednakopravnosti našega jezika v tej pokrajini; potem ni čude, da naši bahati nasprotniki segajo mnogo mnogo dalje, nego bi mogli in smeli ob normalnih okolnostih. Od vladne mize se v tej zbornici na naša vprašanja vedne in vedno odgovarja italijanski, in pred malo dnevi smo čuli tudi velemožnega c. kr. namestnika za Primorje, da ni, pozdravljaše prvič to visoko zbornico, zadelovljil ni nas, niti večine prebivalstva, katero zastopamo, z nekoliko besedami v našem jeziku, in bodisi le prečitani mi z muko, kakor je to storil njegov prednik. Presvetli vladni zastopnik opravičuje to z današnjo izjavo svojo: pokriva te nekakim oportunistom m. Jaz mislim, kjer gre za državne temeljne zakone, tam ni mesta za oportunistom, ter da treba te zakone vršiti strogo in brezobzirno, kajti sicer se po rušenju temelja zruši tudi zgradba, ali država. (Vrišč na galerijah.) Vsprejemši torej na znanje svečani protest vlade proti predlogu, o katerem razpravljamo, se nadajamo, da izvede ona svoje konsekvencije in da vzame v obrambo, ne nas, ampak zakon, proti samovolji večine in njenega predsednika.

Vladi in večini je dobro poznane, kake se v drugih deželnih zborih, kjer je več deželnih jezikov, vrše in izvaja temeljni zakon državni. Tam se vsi deželni jeziki jednakopravni in ne samo, da je svobodno vsakemu poslanec, da v zbornici govori v svojem materinem jeziku, predlaga in interpelira, ampak vsi ti njegovi govori, predlegi in vprašanja se beležijo v zapisnik v istem jeziku, po nekod poleg tega tudi v drugem deželnem jeziku. Tako vidimo v Češki, v Galiciji, v Šileški, v Kranjski, to vidimo v Gorici, to vidimo tudi v onih pokrajinah, kjer se Italijani v manjšini, kakor n. pr. v Tiroli, potem v Dalmaciji, kjer Italijani ne bi imeli niti pravice do kakoga obzira, ker sestavljajo komaj 3% vsega prebivalstva. Ali nečesa vidimo v vseh teh zborih, česar ni pri nas, a to je: ustavna zavest in spoštovanje zakona v večinah. Vaša večina bi hotela napraviti nekake zavere vršenju zakona. Nadajamo se, da ne pride do tega, ker je z omenjeno resolucije že padla cesarjeva beseda v tem pogledu, a cesarska se ne preklicuje, ker se ne mere preklicati. Njegove Veličanstvo je izdalo zapoved: Jaz hočem mir med svojimi narodi! (Vrišč na galerijah.) Tlašenjem naroda in operekanjem pravic, ki mu pristaje po naravnem in pisanem zakonu, se ne uvaja mir, ampak se vzdržuje in poojstruje borba, katera ne koristi ni vam, ne nam. S tem se krši beseda cesarjeva in kraljeva.

Iz zadnjega popisa prebivalstva je razvidno, da je v Istri 185.131 Hrvatov in Slovencev, Italijanov pa le 118.027. A da je bil ta popis izveden pravičnejše in tečnejše, potem bi bila razlika še večja. Toda mi nismo tu od leta 1890., ampak same ta stoletja in stoletja, ter rabimo svoj materini jezik ed stoletja do stoletja. Z današnjim predlogom si ne damo zamašiti ust, niti

možemo dopustiti, da bi se z nami napravilo tabula rasa. Gospoda se bodo gotovo, po svojem ebičaju, sklicevali na svojo namišljeno 20-letno kulturo. No, kultura ni last jednega naroda, ampak je svojina vseh narodov ter se ne mere deliti po narodih, a še manje po pokrajinah. Mi smo sicer v Istri sinovi mladega naroda, ali ponašati se smemo, da je ta narod v nekoliko desetletjih dosegel vspehe, kakoršnih so dosegali drugi v stoletjih in stoletjih, tako, da nam za našo večo izobrazbo ne treba ravno neobhodno posezati v tuje književnosti. A dosegel bi bil še večih vspehev, da niso naši očete za brata in nebrata, pa tudi za vaše očete, prolivali kri, med tem, ko so se poslednji zgubljali in živeli v ugodnostih.

Tudi v tej pokrajini bi bil naš napredek večji na vseh straneh, ako bi nam vi ne metali pelen pod noge sistematično in korak za korakom, in ako bi nam ne delali sto zaprek. Teda, delajte le, kar hočete, tega ne dosežete več, da bimi obmolknili. Mi se hočemo držati modrega reka Paleckega. Ko je bil premišljal ta znamenit mož, kako je bil njega plemeniti narod pal po bitki na Beligori, tako, da se ga je smatralo zatrtim, a je videl potem, kako se je pozdignil s opet v tem stoletju, vskliknil je Palacky obšudevaje silo petrtega naroda: in da sem cigau, in bodisi tudi zadnji cigau, ciganski bi goveril vedno! Mi nismo zatrt narod, niti nas ni smeti prispevadljati z naredim češkim izsa bitke na Beligori, zato pa se hočemo tem trdnje držati tega značilnega izreka ter hočemo, da kler se d ime tu, goveriti hrvatski, in tudi če bi se naše število skrčilo na jednega samega poslanca. Ne bojim se o tem, da bi nam oporekali naši volilci, naš narod. Zato saj se ne briga niti speštovani gospod dr. Bartoli, ki nas vedno opominja na menenje naših volilcev. Mi smo prepričani — in to nam more verjeti tudi on — da bi nas narod poklical na račun in zahteval, da položimo svoje mandate še le tedaj, ko bi mi nehali goveriti hrvatski in slovenski, in ako bi se uklošli protinaravni in pretizakonični želji večine, kor bi s tem najhuje žalili naš naredni ponos in našo naredno čast.

Morda se bode gospoda sklicevali tudi na svoje stare davne spomenike. Tudi mi bi se mogli sklicevati na svoje glagoljake spomenike, ki se raztrešeni po Istri, v velikor jih ni uničila vaša „kulturalna“ berba; toda mi se ne maramo sklicevati na mrtve in neme spomenike, marveč se sklicujemo na onih 185.000 živih spomenikov, ki pričajo in potrjujejo, da smo tu in da smo v večini!

Gosp. porečevalec je rekel, da gre tu le za popolnjenje pravilnika, o dodatku enega, kar se je umelo same po sebi, in kar bi smeli dodati tudi brez cesarske sankcije. Mi res, da bi bilo to le navadno popolnjenje in da se te ume samo ob sebi: to je jednostavno kršenje zakonskih predpisov; in ako bi bilo res, da sprememba pravilnika ne potrebuje sankcije, je pa res tudi to, da sme, ko sme prvič stopiti v zbornico, svečane obljubili udanost Njegovemu Veličanstvu, spoštovanje do zakonov in vršenje istih. Uvajanjem predložene nevtarije v naš pravilnik, kršimo mi temeljne zakone države, lemimo peleženo prisego. Do tega ne sme in ne pride.

Rekel sem, da ne smatram tega predloga resnim, in te penavljam. Isti se je stavil le v ta namen, da provocira in da daje hrane oni Dantejevi volčici, katere se je spominjal nedavno speštovani gg. dr. Bubba, in ki je prišla iz pekla na te naše galerije. Naj le ta volčica zavija, buči, kriči, besni, riga svoj gnus in vsklika: mi se je ne bojimo, ker stojimo previsoko, da bi nas mogla doseči njena pretaščina. Dekazali smo, da znamo, vliše vsem izzivem, delati polagoma, trezno in resno, in tako hočemo tudi v naprej. Gospoda od večine, ako jim je res do reda in vspešnega dela, pa naj vsprejmejo naš predleg, kateri ne treba priporočila, ker ga priporočata potreba in praksa v drugih deželnih zborih, in ki se glasi (čita):

„Ozirom na §. 19 državnega temeljnega zakona od 21. decembra 1867 st. 142 drž. zak., s katerim je preglašena jednakopravnost vseh narodov in je zagotovljeno nedotakljive pravo do čuvanja in negovanja svoje narodnosti in svojega jezika, ter je pripoznana jednakopravnost deželnih jezikov v šolah, v uradih in v javnem življenju; ozirom na to, da po zadnjem štetju pre-

bivalstva živi v Istri 185.131 Hrvatov in Slovencev in da sta hrvatski in slovenski jezik pripoznana kaker deželna jezika;

ozirom na to, da bi bila po vsprejemu predloga spoštovanega gosp. dra Bartolia v tej visoki zbornici izključena jednakopravnost hrvatskega in slovenskega jezika z italijanskim ter bi bil s tem kršen jedn temeljni državni zakonov;

ozirom na to, da se je v drugih deželnih zborih, zastopanih v državnem zboru, kjer se na razpravah rabijo tam priznani deželni jeziki, pomaglo onim, ki ne razumejo vseh teh jezikov, z uvedenjem zaprišečenih deželnozbornskih tolmačev se predlaga:

1.) da se pride na dnevni red preko predloga speštovanega gosp. dra Bartolia,

2.) da se sklone, naj se za deželni zbor imenujejo zaprišečeni tolmači za vse deželne jezike.

Po tem krasnem govoru posl. Trinajstića se je posl. Tomasi, v vrlo marljivo naučenem govoru, polnem pustih fraz, zaganjal v manjšino ter je povzdigoval do devetih nebes italijanski jezik in italijansko kulturo. (Obšinstvo mu je ploskalo).

Za Tomasijem je prišel na vrsto — Veskoslav Spinčić!

(Zvršetak pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 26. februarja 1898.

„Izstop manjšine“. Pod tem naslovom današnja glasilo italijanske večine deželnega zbora istrskega ostade članek, v katerem drzovito napada člene hrvatsko-slovenskega kluba v tem deželnem zboru, češ, da so ti posledni brez vsakega razloga ostavili deželni zbor. V uvodu piše rečen list, da je bil izstop degovorjen že v naprej, kajti, tako da postopajo slovanske manjšine v vseh deželnih zborih, kjer ne morejo gospodovati. Komaj izreki to, pa pobija „Istria“ samo sebe s tem, da pravi, da se členi manjšine pokazali nepričakovano potrpežljivost v deželnem zboru in da so imeli iste razlogov že popred, nego so izstopili. Poroški list tolmači ta izstop s tem, da so bili členi manjšine vznemirjeni od strani občinstva na galerijah, a modre molči o sklepu večine, katerim je bil italijanski jezik preglašen jednim razpravnim jezikom, in vsled katerega je manjšina ostala brezpravna.

Nepebitna resnica je, da so galerije zapevedovale v zbornici, dokler se govorili ali hoteli govoriti členi manjšine; resnica je nadalje, da je bile postepanje občinstva na galerijah take brutalne in tako drzovite proti členom hrvatsko-slovenskega kluba, da temu postopanju ni para v vseh zborih sveta; ali to ni bil jedini vzrok, radi katerega so bili prišli naši poslanci oddaljiti se iz zbornice v Pulju, ampak treba iskati vzroka tudi drugje. Večina deželnega zbora je svojim sklepom o razpravnem jeziku onemogočila našim poslancem vršenje svojih dolžnosti, in istim ni preostajale drugega, nego da so odšli namenom, da počakajo, dokler se v zbornici ne ustanove zdravi in zakoniti ednoštaj.

Brezobrazna in smešna je zahteva poreškega lista, da bi namreč naši poslanci bili morali prijaviti svoj sklep večini ali pa vsaj predsedniku, oni večini in enemu predsedniku, ki so postopali z njimi toli krivično in nezakonito!! To bi značilo poniževati sebe in narod, katerega zastopajo, ako bi hodili nasproti tej večini in njenemu predsedniku po vsem onem, kar so storili oni sami, ali pa se dopuščali, da so vršili drugi proti našim v zbornici. Toliko penosa in toliko samozavesti imajo naši poslanci, da se ne daje grčiti ed nikegar, in tudi ne od italijanske večine v deželnem zboru in njenega predsednika. „Naša Slaga“.

V deželnem zboru Kranjskem so imeli včeraj slavnostno sejo, v kateri so določili način, kako hoče ta deželni zbor proslaviti cesarjev jubilej. Vsprejel se je soglasno in ob viharnih živoklicah nastopni najai predlog, katerega so podpisali vsi poslanci:

„Predsedstvo deželnega zbora kranjskega in člani deželnega odbora ter trije člani, katere je voliti iz treh kurij deželnega zbora, se odpešljejo kakor deputacija na najviši cesarski dvor in se jim naroča:

Najpokornejše čestitati v imenu deželnega zbora in vseh prebivalcev vojvodine Kranjske

Daljev prilogi.

Njegovemu ces. in kralj. apost. Veličanstvu, najmilostijevemu cesarju in vojvodi povodom izredne in srečne svečanosti prazničnega petdesetletnega vladnega jubileja;

potrditi neomahljive zvestobe in udanost, ki trdo in nerazdružno verjeti že stoletja dežele našo s pravičilo cesarsko redovino;

in izraziti čustva neomajene ljubezni in udanosti, kakor neizmerno hvalečnosti, ki navdajajo vse prebivalstvo te dežele radi nevergajne milosti in blagovoljnosti vsikdar mu naklonjenega prazničnega vladanja in gospodarja dežele;

ter pred najvišim cesarskim prestolom izreči presrečno željo našo, naj bi božja previdnost nam ohranila še mnoga in nešteta leta preljubljenega cesarja in vladarja v blagor domovina, države in njegovih zvestih narodov.

Deželni zbor istrski je sklenil včeraj, da povodom jubileja odpošlje udanostno deputacijo pred njegovo Veličanstvo. Predtala so se nekatere interpelacije. Ko je govoril poslanec S. J. Wolf, je izjavil razglašati take misli, da se je morala izprazniti.

Deželni zbor štajerski je dovolil subvencijo društva „Südmark“. Tretjina svojih dohodkov dobiva dežela od Slovencev, in od tega denarja se daje podpora društvu, katero je porodilo skrajno sovraštvo do Slovencev in ki ima le ta namen, da bi podilo slovensko ljudstvo od praga domačega. Daleč sega res nemškoscijonalna brutalnost.

Deželni zbor češki. Vrhni voditelj nemške obstrukcije, poslanec Wolf, je uprizoril včeraj demonstracijo, po kateri je možno soditi, da je šrv izdajstva še tako razjal srce tega človeka, da ne pozna obzirov niti do nositelja in glavarja dinastije Habsburžanov, pred katerim se ravnekar klanja ves svet v občudovanju in spoštovanju. Cesar Fran Josip I. je avstrijski cesar in to je divjaku Wolfa dovolj, da ne čestita temu monarhu! Ko je namreč deželni maršal presil pooblastila, da se povodom jubileja on z drugimi poslanci, katere si izvoli sam, poda na cesarski dvor čestitat, in ko je povdarjal, da so vsi narodi jedini v ljubezni do vladarja, so se dvignili vsi poslanci, razun Wolfa in še štirih drugih. In potem je še proval deželnega maršala in je napadal svoje lastne nemške tovariše, ker so se udeležili te patrijotičke manifestacije. A ko ga je predsednik pozval na red, je odgovoril cinički: To mi je vse jedno.

Treba je čestitati Nemcem na takem voditelju. Predsednik je prijavil, da pride razprava o adresi prihodnjim na dnevi red. Nemci so protestovali, Čehi pa se slava-klici pozdravili to prijavo.

K položaju. Baron Gautsch je odpotoval v Budimpešto. Temu potovanju pripisujejo veliko važnost, kerategno odločiti o bitih ali ne biti ministertva Gautschevega. Poročila trde soglasno, da se tudi baron Gautsch zaveda v polni meri, da mu ministerstvo vlei na jedni sami niti.

Glede dneva sestanka državnega zbora se še vedno ne ve ničesar pozitivnega. Vskakno se zgodi to še le v drugi polovici meseca marca. Čim se snide državni zbor, se mu predloži takej pogodba z Ogersko.

Stališče Nemcev. Člen predsedstva liberalnega kluba nemškega, poslanec Gross, je poročal te dni svojim volilcem o položaju.

Rekel je, da Wolf in Schönerer nista bila vodje obstrukcije. (Pač pa razbijanja Op. uređ.) Govoril je tudi o socialnih demokratih in o jezikovnem predlogu Dipaulijevem. Važno je, kar je povedal o jezikovnih naredbah. Menil je: Vprašanje je sedaj, je li nas zadovolje nove jezikovne naredbe? Odgovor na to je odločen: „ne“. Zadovoljiti nas more le zakon, katerim se nemški jezik proglasi državnim jezikom. Mi (Nemci) smo pripravljene na mir — pa tudi na boj. Nočemo boja za to, da se bojujemo, ampak za to, da se nam izpolnijo naše želje, in da se zagotovi obstanek nemškemu narodu. Naj se zgodi, kar hoče, nemški poslanci bodo znali čuvati v parlamentu pravice svojega naroda, bodo vedno pripravljene vršiti svoje dolžnosti.

Seveda, taki so! In ker so taki, je moralo priti do bojev! Potem pa trde še, da hočejo mir! Seveda mir, ki bi bil za Slovane — mir na grobovih. To je že skrajno hinavstvo, ako zatrjuje kdo, da hoče mir, a stavlja hkratu pogoje, ki iz-

zivljajo najljuteji boj. Tudi dr. Gross ve dobro, da bi prišlo do bojev, kakoršnih se ni videla ta država, ki bi pretresali državo doli do najglobčjih nje podstav, ako bi hoteli proglasiti nemščino državnim jezikom; in vsi Nemci vedo dobro, kakov vihar bi navstal zlasti na Češkem, ako bi hoteli potom zakona proglasiti Slovane, večino prebivalstva, za državljane II. vrste, ako bi hoteli delati pregraje med vrednostjo državljanov! To bi bilo ne le krivično, ampak tudi nevredno moderne države. In vendar trde Nemci, da so za mir, v isti hip, ko takimi zahtevami izživljajo boj. Le skrajna bojevitost in fanatizem je to, ako vsklika kdo: mene ne more zadovoljiti nikdo, ako ne stori prav vsega, kar hočem jaz! Kruto bi bilo to, ako je tako govoril zastopnik večine, ali da izživlje tako zastopnik manjšine, to je že od sile. Dobro, dobro gospod Gross: Slovani vsprejemajo ta bej, oprti na svoje sveto pravo, oprti na ustavo avstrijsko, in so uverjeni, da na utrdbi avstrijski zavihra po dovršenem boju zastava ravnopravnosti Slovanov, ki ponese seboj kakor bojno trofejo pogaženo zahtevo vašo po nemškem državnem jeziku. Tempi passati — dragi gospod Gross!

Zakaj je Italija revna? Neki rimski pisnik podaja nekaj odgovora na to vprašanje. V dopisu v tukajšnji „Seri“ navaja besede veleindustrije Aleksandra Rossija, ki je rekel: „Davki so razvrščeni neprimerno, in tožbe, ki se slišijo povsod e prevelikih davkih, se tako opravičene, da se nikde ne upa prigovarjati istim. Kajti ni je države na svetu, kjer bi moral davkoplačevalec plačevati v mirnem času take velikih davkov, kakor v Italiji“. Cene pridelkom padaje vedne, davki pa rastejo. Leta 1876. se znašali davki 1123 milijonov, oni leta 1896. pa 1.633 milijonov, torej 510 milijonov več. V teh letih so se nabrali poviški na 5.591 milijonov. Razven tega mora plačevati Italijan jako visoke deželne in občinske doklade. Ves ta kapital se uporablja v nekoristne svrhe.

Revščina raste vedno. Radi tega ni Juda, da se izseljuje toliko italijanskih podanikov. Tako se je izselilo 1894. leta 225.323, leta 1895. nad 293.000, leta 1896. nad 300.000 in leta 1897. nad 380.000 Italijanov.

A najglavnejši vzrok tej revščini je okolnost, da se je hotela Italija povspeti do velevlasti in ker si je s tem naložila velikih dolžnosti. Italija izdava od svojih dohodkov: za obresti dolgov (nad 11 milijard) 56,96%, za vojsko 20,56%. Ostatek pa, ki je zelo majhen, se uporablja za javne službe in ni čudo, da so javni uradi v neredu. Tako tresi n. pr. za sodstvo, šolstvo, poljedelstvo, pošto in telegraf samo 8,73% od vseh dohodkov. Za javne naprave pa je določenih samo 4,48%. Kje naj si služi ljudstvo kruha, če ni dela?

Še drugo je, ki tleči to revno državo. Leta 1867. so znašale pokojnine 46.891.528 lir, a leta 1898. bode treba izplačati nič manj od 80.839.700 lir. To je velikanski razloček.

To so torej številke, ki jasne govore, to je statistika! Vidi se torej, da je preustrojitev ednošajev v Italiji nujna potreba. Če pojde še take naprej, zna se pripetiti italijanski državi kaj sila neprijetnega.

Tako govore pravi Italijani.

Kaj pa naša avstrijska irredenta? Ta kuje Italijo v deveta nebesa. Ona slika to deželo bede kakor pravo obljubljeno deželo. Res usmiljenja vredni so ti italijanski podaniki, ki morajo toliko trpeti po krivdi in domisljivosti vladujočih krogov. Usmiljenja vredni so, ker trpe najhujše zlo — la kot o, in ne po lastni krivdi. A kaj naj rečemo o naših irredentovcih, ki si žele — bede in lakote!?

Da ni to naša zemlja, in ake bi bilo možno urediti tako, da bi z Italijani ne trpelo tudi naše ljudstvo skoro bi privoščili našim Italijanom, da bi za par let uživali italijansko upravo in — italijansko lakoto!

Protižidovske demonstracije v Parizu. V petek je stopal po „Barre le Duc“ v Parizu regiment vojaštva Ljudstvo je priredilo vojaštvu srčno evacije ter začelo demonstrirati proti židovstvu. Razbilo je stekla židovskih trgovin. Trgovec Tauchman je pobežnil iz Pariza. Poseben oklie opominja ljudstvo k miru.

Različne vesti.

Cesar Fran Josip in Lev XIII. Njegovo Veličanstvo cesar Fran Josip je častital Leva XIII. povodom 20-letnice njegovega kronanja, na kar je papež podell apostolski blagoslov cesarju Frau Josipu in vsej cesarski hiši.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je zopet nareral mali dečko Reže Josip v gostilni „pri petelinu“ na pustno nedelje 2 gl. 50 uč., kateri znesek se je vložil v nabiralnik „Tržiškega podp. in bralnega društva“ na račun pokroviteljnice.

Čemu te vedne rekriminacije? Pod tem naslovom nam piše odlična oseba iz Istre — neduhovnik — nastopno:

Te vedne rekriminacije, to vedno osvježanje neljubih spominov, to vedno opominjanje na neljube stvari, ki — so bile! Čemu to! Ne tajim: tudi rekriminacije so potrebne včasih, a le tedaj, ko je nade, da koristimo žnjimi! Rekriminacije po nepotrebnem pa so strup! Takim pečetjem odpiramo le zopet deloma ali popolnoma zaprte rane. In ko smo odprli rano, kane prav gotove vanjo nekoliko strupa. Tako se zastrupljaje javni odnošaji, take se ogorčajo čustva, take ne more priti do mira v narodu! In kako potrebni smo vendar ravno sedaj medsebojnega miru! Toda ne pozabimo nikar: de medsebojnega miru vodi jedna sama pot — pot medsebojnega spoštovanja in pozabljanja in — odpušcanja! Oni je največi junak, ki ume premagati samega sebe, ki zna pozabljati na ono, kar ga je ogorčalo nekdanj.

Ako pa gre za to, da pozabimo, kar je bile neljubega med nami samimi, kar je bile nevšečnega med krvnimi brati, je pa pozabljanje sveta rodoljubna dolžnost. Nikdo se ne sme odtezati tej dolžnosti, ako s spoinjenjem te dolžnosti koristimo rodu svojemu.

Tudi jaz sem obžaloval marsikaj, kar se je godilo v minulih časih in spominjam se, da ste obsojali tudi vi in včasih celo precej glasno. Bilo je časov, ko je bilo res potrebno, da so se krizali medli polemike in bistrili pojmi. Zdravnik res rabi než, ko treba čistiti rano, a kaj bi rekli zdravniku, ki bi odpiral rano — brez potrebe in na zdravem?!

Vidite, zato me vsikdar nekaj zboda v srce, ko vidim, da se (tudi ob najneumestnejih prilikah) še vedno ponavljajo zaganjanja v sedanjega škofa krškega in se njegova oseba rabi, ali storabi, kakor argument, ali kakor nekak svaričen izgled proti sblizanju med obema strankama na Slovenskem.

Povdarjam še enkrat: nočem zagovarjati onega, kar je bilo. Ker pa visoko cenim potrebo, da je sodba vsikdar objektivna, in da tudi graja vsikdar izvira le iz ljubezni do stvari in nikdar iz osebnega sovraštva in slepe strasti, ker je torej po mojih nazorih delčnost vsakomur, da v ljubavi podaja roko tudi nekdanjemu nasprotniku, ako dobra stvar zahteva tako, in ker me slednjč ljubezni de resnice sili v to: izjavljam tu slovesno — in sem getov, da mi pritrde vsi rodoljubjeistreki duhovnega in posvetnega stanu — da je sedanji škof krški na svojem mestu, da vlada najboljše razmerje med njim in poznano najedločneje narodne duhovščino v tej škofiji, in da posvetni narodni stranki ni dal prevzvišeni do sedaj najmanjega povoda do tožeb v narodnem pogledu! Nasprotno! Pripovedovalo se nam je od povsem verodostojne strani, da se je sedanji škof krški pokazal branitelja glagolice v cerkvi, v kolikor je ista v veljavi v rečeni škofiji. Pripovedovalo se nam je, kako je prevzvišeni najedločneje zavrnil neko jako edlično osebo, ki se mu je bližala z insinujacijami na škodo slovenskemu bogoslužju.

Več ne more more zahtevati v sedanjih časih najnavdušeneji Slovan od svojega škofa.

To sem hotel konstatovati, ne z namenom, da bi koga drezal, ampak le zato, ker se mi dozdeva, da mnogokje ne poznajo sedanje resnice in bi utegnili vsied tega le škoditi dobri stvari se svojimi vednimi rekriminacijami.

Povodom imenovanja knezoškofa ljubljanskega opaža „Naša Sloga“:

Novi škof je rojen Slovenec (z Gorenjskega), uzoren duhovnik in jako čestit slovenski rodoljub. Čestitajoči bratom Slovincem na tem imenovanju, želimo vroče, da bi se posrečilo novemu višemu

Slovinci
in
Slovenke!

spominjajte se

o vsaki priliki naše prekoristne družbe

sv. Cirila in Metoda

Svoji k svojim!

**To Vam bodi geslo v gospo-
darskem življenju!**

Svoji k svojim!

Slovenke! V ulici Stadion 20 je pekarija-predajalica, katera ima na prodaj vsako uro od 5. jutraj do 10. zvečer sveži kruh po navadni ceni. Razprodajalcem, krčmarjem, gostilničarjem in odjemalcem na debelo postreže se točno z odbitkom. Blago se donaja tudi na dom! Drii vsakovrstne moke za domače in fino pečivo, pečete, pristno-domače maslo, kranjske klebase, ciper, marsala, malaga in tamarindec na drobno in debelo. Sprejema v peko, kar kdo želi! Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani **Jakob Perhanc**, lastnik.

Aite & Zadnik

TRST Via Nuova na vogalu via S. Lazzaro TRST

priporočata slavnemu slovenskemu občinstvu v mestu, okolici in na deželi bogate zalogo manufakturnega blaga. Dobiva se najnovejše blago za jesensko-zimsko sezono, za moške, ženske in deco. Bogat izbor vsakovrstnega perila, stofe, forštanja, fanele, volnenih in svilnatih rut najnovejše mode. Razne drobnarije čipke in vezanja v obilni meri. Dobivajo se tudi najnovejše stofe za moške obleke, haveloki, ovrtniki in ovrtnice. Za slovenska društva razni trakovi in stofe za zastave. Sprejemajo se naročnine za izvršitev moških oblek. Cene jako nizke. Uzorci na zahtevanje takoj. Pošiljatev poštnine prosto.

Držeč se narodnega gesla: **Svoji k svojim!** ostajeva udana **Aite & Zadnik**

Spiritus sinapis compositus ALGOFON

jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd. Steklenica z navodilom stane le 20 nč. ter se debiva jedino le v lekarni **PRAXMARER (Al due Mori) Piazza grande TRST.** Paziti na penarjanje

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravljajo v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg šte. 20

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vseh prehlanjeh sopnih organov, ter je najbolje sredstvo za prani katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobil. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravi v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevaajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono:

„Velocenjeni gospod lekarniki!

Pošljite mi še tri steklenice Vasega izvrstno delujočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje poznanec. Jaz sem od dveh steklenic od nesnosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsem prsobolnim. S spoštovanjem — Rudolf Ausim. Na Dunaju, 20 marca 1897.“

Pazi naj se torej, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti samo je oni pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenice s točnim opisom je 75 nč. — Razpošilja se vsaki dan pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 nč. za zametek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušanih zdravil razpošilja se na zahtevo zastojnik v poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg šte. 20.

Banka „Slavija“

razpisuje več služeb potovalnih uradnikov za življensko zavarovanje proti stalni plači in proviziji. Ponudniki naj izvolijo svoje prošnje s prilogami nasloviti na generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi,

pripomane *čvrstno, beločino blažede masilo*, debiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gl. po vsaki lekarni. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vsame previdnostne same steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelok.

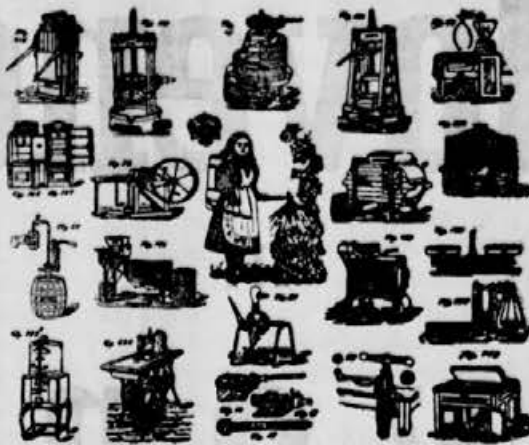
Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

C. KLEMT
TOVARNA ZA ZATVORNICE
(Jalouma)
BRAUNAU na Bavarskem
priporoča svoja škratno odlikovana novovrstna
lečna zastirala (Rouleaux), zatvornice in
obeknice na valjček. — Cenik gratis.
Agentje
za privatne odjemalce se iščejo.

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III Erdbergstr. št. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-hrvatskem jeziku z več kakor 300 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za reelno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

privilegirani lastnik.

Dunaj, III Erdbergstr. šte. 12.

Zgodnji logaški grab

za seme

prodaja po 25 nč. klgr.

Anton de Gleria, trgovec

v Dol. Logatcu.

Pekarna, sladničarna, prodajalica likerjev in finih vin

Piazza S. Giacomo 3 Trst.

Kruh večkrat na dan svež. Moke vsakovrstne. Pačete non plus ultra. Marsala, fina vina in likerje na debelo in drobno; na deželo le proti povzetju. Postrežba točna, solidna in poštna. Podpisani se priporoča prav tople si. občinstvu, osebite za svatovščino, ples, večerje, veselice itd.

H. STIBIEL,
lastnik.

THE MORSE MANUFACTURING COMPANY,
7, Red Lion Court, London, E.C.

30 Dinarja
15 forunkta

30 Dinarja (Srpskim ili Avstrijskim) u preporočenoj pisni. Ovo je dobra prilika za svakoga da dođe do vrlo jeftinog, dobrog i elegantnog sata koji nagleda kao da je od samog zlata. Ovim satu nema u svetu parnika jer savršeno dobro radi koje ni za tri godine garantujemo u vrdama sve novce, ako kupac nije zadovoljan. Ovak sat ne može se nigde kupiti manje od 5 dukata, međtun mi ga prodajemo za 30 dinara ili 15 forunkta i plaćamo carinu i poštarinu na njega i šalimo ga svakome besplatno. Ovak sat fabrikujemo u 2 veličine za muškarce i ženske a jedna je cena. Mi fabrikujemo i druge vrste satova, zlatne i srebrne i šalimo na zahtev svakome naš ilustrirani cenovnik.

1898

Mauthner's Samen.

Ansaatzzeit Ende Februar und März.
Saatweite: 10 cm. Abstand der Reihen, 10 cm. in der Reihe.
Bodenbeschaffenheit: Tieflocker, recht nahrhaft und nicht frisch gedüngt.

Komisijске zaloge Mauthnerjevih

slovečih

semen za zelenjad in cvetlice

v zaprtih, oblastveno čuvanih paketih z letnico „1898“ se sodno upisano **VARSTVENO ZNAMKO „MEDVED“**, nahajajo se skoro pri vseh večjih avstrijskih kupcih z mešanim blagom.

V vsakem kraju poverjena je komisijiska prodaja 80 vrst semena za zelenjad in cvetlice aamo jedni trdki. Sveža, pristna semena od tvrdke **EDMUND MAUTNER** (Budapest, Andrassystrasse 23) smatrati se imajo le one, kjer so originalni paketi zaprti in kakor kaže, zraven stoječih ilustracija previdjeni se sliko medveda in imenom **Mauthner**.

Svari se pred ponarjanji.

Tiskarna Gutenberg

šifalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE
zistem „Patent Workmann Chicago“
Raztirni zavod — Knjigovestvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zadržim primernih cen in točne postrežbe. Izdelovanje vsakevrstnih tiskovin kakor: časnikov, roketvorov v vankem obsežju, brošur, plakatoev cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavilkeve z naplomb. naslovnih listkov jedlinih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih, Conco-Corrent-knjig, Saldi-Centi, Fature Debitoren, Creditoren, Cnasa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, odpravnih, menjalnih časa-zapadnih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomoznih knjig, potom raztirnega (črtanega) papirja, Conco-Corrent, avilnega papirja za kopiranje, listov iz kaveška za kopiranje skledje iz olnka za kopiranje itd. Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika
Trst, Via delle Acque 5 — **ARNOLDO COEN** — Trst, Via delle Acque 5